

ION G. SBIERA AND THE LIBRARIANS FROM BUCHAREST AND CERNĂUȚI. CORRESPONDENCE FROM THE CERNĂUȚI ARCHIVES

Elena Pintilei

PhD. student, „Ștefan cel Mare” University of Suceava

*Abstract:*In the approximately four years of professing as a librarian within the Central Library of Bukovina, I.G.Sbiera was mainly concerned with the reorganization of the cultural institution and the completion of the book fund, in this sense initiating, among others, a correspondence with the librarians from Bucharest and from Cernăuți. In the State Archives of the Cernăuți Region I have discovered a series of letters that attest the collaboration between the Bukovina scholar and G. Ioanid Spirescu, but also a series of issues regarding E. Pardini. The documents issued in the years 1871, respectively, 1872, are part of the Archive Fund of the University of Cernăuți and constitute a foundation in Sbiera's placement among the important personalities of the history of the public library in Bukovina.

Keywords: Bucovina, Sbiera, Country Library, custodian, G. Ioanid Spirescu, E. Pardini

Cercetările noastre în cadrul Arhivelor de Stat a Regiunii Cernăuți scot la lumină, din negura uitării, documente pe baza cărora putem reconstitui activitatea de custode a lui I. G. Sbiera. Cel dintâi material dedicat preocupărilor cărturarului în domeniul biblioteconomic din Bucovina apare în 2017, în periodicul cernăuțean „Neamul Românesc”. Studiul *Ion Sbiera – custode la Biblioteca Țării Bucovina*¹ semnat de arhivistul cernăuțean Dragoș Olaru aduce în prim plan inițiativa lui Sbiera de a emite corespondența oficială în limba română, fapt ce a atras constituirea unei comisii speciale cu scopul de a analiza comportamentul custodelui și de a fi supus consecințelor. În 2018, pe baza unor noi documente, publicăm la Galați, studiul *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera*² în care am abordat pentru prima dată, între altele, și importanța corespondenței purtată de Sbiera cu librării din București. Studiul de față aduce completări elaborate și fundamentate de informații extrase din documente inedite ce fac parte din Fondul „Universitatea Cernăuți” al arhivelor cernăuțene.

La 19 ani de la inaugurarea³ Bibliotecii Țării din Cernăuți, în ziua de 23 februarie 1871, Ion G. Sbiera ocupă funcția de custode. În momentul începerii activității de bibliotecar, Sbiera era deja o persoană cu notorietate în spațiul întreg spațiul românesc. Împlinise zece ani (1861-1871) de experiență ca profesor⁴ în cadrul gimnaziului din Cernăuți, fiind succesorul lui Aron Pumnul la cea dintâi catedră de limba și literatura română. Alături de Alexandru

¹ Dragoș Olaru, *Ion Sbiera – custode la Biblioteca Țării Bucovina*, în: „Neamul Românesc”, nr. 2 (seria nouă), iunie, 2017, p. 9-10.

² Elena Pintilei, *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera*, în: *Studium - Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie. The Journal of BA, MA and PhD Students in History*, revistă editată de Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, vol. XI, 2018, p. 15-24.

³ Eugen I. Păunel, *Biblioteca Universității Cernăuți*, în: *Boabe de grâu*, an IV, nr. 4, aprilie, 1933, p. 228.

⁴ Elena Pintilei, *The Academician Ion of Gheorghe Sbiera in the Century of the Revival of the National Conscience of Romanians from Bukovina*, în: *Annals of “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Philosophy, Social and Human Disciplines Series*, vol. I, 2018, p. 51-52.

Hurmuzachi, Sbiera reprezenta Bucovina, de aproape cinci ani, în cadrul *Societății Academice Române*, cel mai înalt for științific înființat la București în aprilie 1866. Sprijinit de intelectuali români, cărturarul elaborase în urmă cu opt ani (1862), proiectul de statut pentru înființarea *Reuniunii românești pentru lectură din Cernăuți*, care în 1865, devine *Societatea pentru Literatură și Cultură în Bucovina*, al cărei secretar a fost. Sbiera renunță la profesorat⁵ în favoarea activității biblioteconomice în urma unui conflict deschis cu Dimitrie Petrino, poet despre care Călinescu afirmă că nu avea „niciun talent”⁶. Publicând o broșură⁷ prin care atacă principiul lingvistic adoptat de Sbiera, Petrino își pune amprenta pe reorientarea profesională a cărturarului.

Odată instalat în postul de custode, Sbiera, în spirit de conservare a graiului matern, folosește doar limba română în emiterea⁸ actelor oficiale, însă doar pentru opt luni. Demersurile cărturarului au atras criticile oficialităților sub coordonarea cărora se afla Biblioteca Centrală a Bucovinei, și în cele din urmă a fost nevoit să accepte redactarea bilingvă a documentelor. Sbiera s-a dovedit a fi un bun gospodar, îngrijindu-se în special de reparațiile ce se impuneau în mod necesar pentru păstrarea, în condiții optime, a colecției bibliotecii. Prioritar pentru proaspătul bibliotecar a fost sporirea numărului de reviste și carte scrise în limba română. În acest sens, colaborarea lui Sbiera cu intelectuali din întreg spațiul românesc, cu membri ai societăților culturale și ai redacțiilor de ziare și reviste, dar și cu librării din Bucovina și București, reprezintă o etapă esențială în scopul dezvoltării unei politici de achiziție a unităților bibliografice ce lipsesc din rafturile Bibliotecii Țării.

Oprindu-ne asupra corespondenței dintre Sbiera și G. Ioanid și A. Spirescu, am identificat în arhive cinci documente emise în 1871, ce poartă semnăturile cărturarului în calitate de custode al Bibliotecii Centrale a Bucovinei. Un alt număr de trei documente, emise în 1972, respectiv 1975, ilustrează colaborarea lui Sbiera cu librarul E. Pardini, din Cernăuți. Așadar, încă din primul an de activitate în bibliotecă, Sbiera contactează⁹ librării din București, cărora le solicită noile apariții în materie de carte și nu numai, făcând precizarea ca volumele să dețină conținut științific sau să aibă caracter literar. Este clar faptul că Sbiera era preocupat de instruirea tinerei generații de studenți care frecventau învățământul cernăuțean, și dorea cu ardoare să pună la îndemâna elevilor adevărate instrumente de lucru în limba lor maternă.

Totodată, Sbiera solicită lui E. Pardini, librar în Cernăuți, lucrări de specialitate cu privire la domeniul agriculturii și silviculturii. Acest lucru este adus în vederea Înalțului Comitet al Țării printr-o adresă¹⁰ semnată de Sbiera în luna octombrie a anului 1872. Astfel Sbiera întocmește o listă cu titlurile lucrărilor dorite să intre în colecția bibliotecii. În procesul de selecție a volumelor, cărturarul apelează la un personal calificat, „bărbați de specialitate”¹¹ – cum însuși îi numește. Prin urmare în tabelul (Anexele I și II) întocmit se regăsesc, în ordine alfabetică, un număr de 25 de titluri de referință pentru silvicultură și 61 de volume despre agricultură.

⁵ Elena Pintilei, *I. G. Sbiera. Album de familie*, Cluj Napoca, Ed. Mega, 2018, p. 193-194.

⁶ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Nagard, 1980, p. 368.

⁷ D. Petrino, *Puține cuvinte despre coruperea limbei române în Bucovina*, Cernăuți, Tiparul lui Bucoviecki și Comp., 1869, 26 p.

⁸ E. Pintilei, *Activitatea de bibliotecar a eruditului ...*, în: *Studium. Revista Studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie*, vol. XI, 2018, p. 20-21.

⁹ Державний архів Чернівецької області / Arhivele de Stat ale Regiunii Cernăuți (în continuare A.S.R.C.), Fond 216 *Universitatea Cernăuți*, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 136.

¹⁰ ASRC, F 216, d. 7, 1868-1873, f. 203.

¹¹ *Ibidem*.

Pentru procurarea cărților din București, Sbiera se folosește de *Annalele bibliografice române*¹², ce au apărut la București în anul 1865. Poartă semnătura lui Dimitrie Iarcu, profesorul având ca model lucrările predecesorilor săi Vasile Popp¹³ și Timotei Cipariu¹⁴. Cărturarul solicită cărțile proaspăt ieșite de sub tipar sau chiar cele vechi, care tratează primele secole ale literaturii române și până în prezent. Se observă un interes aparte pentru volumele pe baza cărora se poate întocmi o istorie literară, domeniu de interes pentru cărturarul bucovinean proaspăt instalat în postul de custode al Bibliotecii Centrale a Bucovinei, încă din timpul profesării la Catedra de limbă și literatură română din cadrul gimnaziului cernăuțean. Din dorința de a fi în permanență conectat la activitatea scriitoricească a românilor din regatul României, Sbiera solicită librarului bucureștean, cel mai recent catalog bibliografic care vine să completeze, cu noi titluri, literatura de specialitate și punctează necesitatea de a primi, în fiecare semestru¹⁵, din partea librăriei, listele ce conțin titlurile volumelor apărute în spațiul românesc în limba maternă, listă ce are să servească drept suport pentru selecția volumelor necesare în colecția unei biblioteci publice.

În ceea ce privește transportul coletelor, Sbiera propune ca plata să se facă la București, având drept exemplu procedurile întreprinse de librarul¹⁶ din Cernăuți, prin intermediul căruia achiziționează cărți în limbi străine, atât din Germania cât și din Franța. Între greutățile întâmpinate la achizițiile de carte comandate din Regatul României, se numără efectuarea plății. Întrucât în Cernăuți circulă doar unitatea monetară austriacă, Sbiera solicită ca volumele să fie însoțite de valoarea lor raportată în „lei și bani cât și în florini și cruceri”¹⁷ pentru a evita conversia banilor. Însă la 30 iunie 1871 (Anexa III), Sbiera primește de la București vestea că bibliografia lui Iarcu nu mai este disponibilă, stocul fiind epuizat¹⁸. Dar, în aceeași scrisoare, Sbiera este asigurat că va primi la Biblioteca Centrală a Bucovinei, Catalogul General al Librăriei G. Ioanid & A. Spirescu, dar și cataloage ce aparțin altor librării din București, lucru privit cu entuziasm de custode.

În septembrie 1871, se împlinesc două luni de când promisiunea lui G. Ioanid nu se împlinise. Sbiera semnează o scrisoare¹⁹ în 8 septembrie 1871, în care se arată nerăbdător să primească cataloagele, dar și condițiilor în care se pot procura cărțile. Fiindcă Înaltul Comitet al Țării²⁰, avea alocat 500 de florini pentru achiziția de cărți românești, Sbiera este constrâns să insiste față de G. Ioanid pentru primirea lămuririlor în vederea întârzierii evidente. Astfel că, la o săptămână, la 1/13 septembrie, Sbiera primește răspunsul (Anexa VI) mult așteptat. Vor fi trimise către Biblioteca Țării, un număr de cinci cataloage²¹ generale ce vor conține toate titlurile disponibile. În aceeași scrisoare este menționată oferta pe care o va aplica Ioanide pentru serviciile puse la dispoziția bibliotecii Centrale a Bucovinei prin intermediul lui Sbiera. Aflăm că va fi un discount de 20 % pentru cărțile în limba română²² și unul de 10

¹² Dimitrie Iarcu, *Annalele bibliografice române. Repertoriu chronologicu sau Catalogu generalu de cărțile române. Imprintate de la adoptarea imprimeriei, dzuimate secolu XVI și până astăzi, 1550-1865 exclusiv*, București, Imprimeria Statului, 1865, 120 p.

¹³ Vasile Pop, *Disertație despre tipografiile românești în Transilvania și învecinatele țări, dela începutul lor până la vremile noastre*, Sibiu, Ed. Klozius, 1838.

¹⁴ Timotei Cipariu, *Crestomația sau Analecte literarie dein cărțile mai vechi și noue romanesci, tipărite și manuscrise, începundu de la secolu 16 până la alu 19, cu notiția literaria. Adunate și alese*, Blaj, cu Tipariului Seminarului, 1858.

¹⁵ A.S.R.C., F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 136.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ E. Pintilei, *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera*, 2018, p. 22.

¹⁸ A.S.R.C., F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 138.

¹⁹ *Ibidem*, f. 137.

²⁰ *Ibidem*, f. 164.

²¹ *Ibidem*, f. 139.

²² *Ibidem*.

% pentru cărțile în limba latină, elenă sau franceză. Pentru acordarea acestor reduceri este necesar ca la sfârșitul comenzii să fie specificată valoarea totală a volumelor. Legătura pe care Sbiera a creat-o cu librării din București și Cernăuți, a dus la o colaborare fructuoasă, prin care fondul de carte românească din cadrul Bibliotecii Centrale a Bucovinei s-a aflat în continuă completare și evoluție.

Prin implicările în domeniul biblioteconomic, Sbiera contribuie la dezvoltarea unei ramuri culturale aproape indispensabile pentru demersurile românilor în direcția redeșteptării conștiinței naționale. Deși nu există până acum un volum privind istoria bibliotecilor publice din Bucovina, tematica fiind tratată doar într-un număr restrâns de studii, Sbiera se numără, cu certitudine, între personalitățile avizate în mediul biblioteconomic, fiind cel din urmă conducător al Bibliotecii Centrale a Bucovinei și unul dintre dintâi bibliotecarii din cadrul Bibliotecii Universitare din Cernăuți Bucovinei. De aceea Sbiera poate fi considerat, la fel ca predecesorii săi profesionali, un continuator al clădirii unui spațiu formator, în mod special, al tinerei generații de români. Azi, I. G. Sbiera, prin prisma activităților culturale și profesionale, dar și prin activitatea scriitoricească, reprezintă încă un teren neexploatat. În acest sens arhivele ne invită la cercetarea a zeci de dosare care așteaptă risipirea prafului demult depus.

BIBLIOGRAPHY

Державний архів Чернівецької області / Arhivele de Stat ale Regiunii Cernăuți (A.S.R.C.), Fond 216 *Universitatea Cernăuți*, inv. 3, d. 7, 1868-1873.

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Nagard, 1980.

Cipariu, Timotei, *Crestomația sau Analecte literare dein cărțile mai vechi și noue romanesci, tipărite și manuscrise, începundu de la secolu 16 până la alu 19, cu notiția literaria. Adunate și alese*, Blaj, cu Tipariulu Seminariului, 1858.

Iarcu, Dimitrie, *Annalele bibliografice române. Repertoriu chronologicu sau Catalogu generalu de cărțile române. Imprintate de la adoptarea imprimeriei, dziumatate secolu XVI și până astăzi, 1550-1865 exclusivu*, București, Imprimeria Statului, 1865, 120 p.; Idem, ed. a II-a, apare sub titlul *Bibliografia Chronologică Română sau Catalogu generalu de cărțile române. Imprintate de la adoptarea imprimeriei, dziumatate secolu XVI și până astăzi, 1550-1865*, București, Imprimeria Statului, 1873.

Niculică, Alis, *Ion G. Sbiera. Viața și opera*, Suceava, Biblioteca Bucovinei „I.G.Sbiera”, 2005.

Păunel, Eugen I., *Biblioteca Universității Cernăuți*, în: *Boabe de grâu*, an IV, nr. 4, aprilie, 1933.

Pintilei, Elena, *Activitatea de bibliotecar a eruditului cărturar Ion a lui Gheorghe Sbiera*, în: *Studium - Revista studenților, masteranzilor și doctoranzilor în istorie. The Journal of BA, MA and PhD Students in History*, revistă editată de Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie, vol. XI, 2018, p. 15-28.

Pintilei, Elena, *I. G. Sbiera. Album de familie / I. G. Sbiera. Family Album / I. G. Sbiera. Familienalbum*, volum trilingv, cuvânt înainte de prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, traducere engleză: Daniela Monica Orhei, traducere germană: Ștefănița-Mihaela Ungureanu, Ed. Mega, Cluj Napoca, 2018.

Pintilei, Elena, *The Academician Ion of Gheorghe Sbiera in the Century of the Revival of the National Conscience of Romanians from Bukovina*, în: *Annals of “Ștefan cel Mare” University of Suceava. Philosophy, Social and Human Disciplines Series*, vol. I, 2018, p. 49-61.

Petrino, D., *Puține cuvinte despre coruperea limbei române în Bucovina*, Cernăuți, Tiparul lui Bucoviecki și Comp., 1869.

Pop, Vasile, *Disertație despre tipografiile românești în Transilvania și învecinatele țări, dela începutul lor până la vremile noastre*, Sibiu, Ed. Klozius, 1838.

Satco, Emil; Niculică, Alis, *Enciclopedia Bucovinei*, vol. III, Suceava, Ed. Karl A. Romstorfer, 2018.

Anexe

Anexa I Listele cărților propuse Comitetului Țării spre achiziție. Document semnat de Sbiera în luna octombrie a anului 1872. În: ASRC, F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 203.

Fasc. II.
nr. 77.

Pres. 29/Septembrie 1872
203

Hohes Landes-Ausschuss!

In letzterer Zeit fragt man sehr häufig nach land- und forstwirtschaftlichen Werken und verlangt man sie zum Lesen und Studiren. Diese Bücher aber sind (zu mangelt fast vollkommen) in der Bucovinäer Landesbibliothek (als das man die gerechtere Ansprüche des Publicums auch nur zu wenige massen köstlicher Bände. Aus diesem Grunde habe ich von hiesigen Buchhändler Herrn H. Parvini mehrere diesbezügliche Werke zur Ansicht verlangt. Aus diesen habe ich unter Berücksichtigung von fachmännern die unten verzeichneten Werke ausgewählt, welche ich Einem hohen Landes-Ausschuss zur Anschaffung anzuempfehlen die Ehre habe.

An der Forstwirtschaft; Ein silviculturalia:

Nr.	Titel	Thaler	Gulden
1.	Althum Beach D.: Forstzoologie, 3 Theile. Berlin 1870 [bisher 1 Theil erschienen: Th. 25 gr.]	7	1
2.	Bornhardt H.: Waldbau u. Waldschutz, Berlin 1869	1	-
3.	Bornhardt H.: Bäume u. Pflanzen nach Forst. Praxis. Handb. d. Holzverrichtung. Hannover 1870.	3	10
4.	Colla H.: Grundriss d. Forstwissenschaft 6. Aufl. Leipzig 1872	2	-
5.	Colla H.: Anweisung zum Waldbau 9. Aufl. Leipzig 1867	2	-
6.	Freitmandel R.: Politische Ökonomie mit Rücksicht auf d. forst. Bedürfnis. Wien 1856	-	2 50
7.	Grabner C.: Forstwirtschaftslehre. 3. Aufl. Wien 1866	-	7
8.	Grabner C.: Betrieb u. Ertragsregulierung d. Forsten. Wien 1867	-	4
9.	Grabner C.: Forstlehre 2 Theile. Hannover 1872	2	10
10.	Hartinger H.: Deutl. Forstkulturpflanzen. Text v. J. F. F. v. d. Grabner. Wien 1854-58	-	15
11.	Hecke W.: Forstwirtschaftslehre. Wien 1858	-	7 50
12.	Judovich An. D. G.: Die Forsteinrichtung. Dresden 1871	2	10
13.	Köpfke-Gilberg J.: Forstliche Abrechnungslehre. Berlin 1866-71. 4 Theile (1 Theil wird erscheinen?)	8	5
14.	Micklitz R.: Forstliche Haushaltungslehre. Wien 1859	-	2
15.	Mitteldorf: Die Verbilligung d. Kiefernanzucht, Berlin 1872	-	15
16.	Moser J. D.: Lehrb. d. Chemie für Land- u. forstwirthsch. Wien 1870	-	3 50
17.	Obel Ed. J. D. D.: Lehrb. d. forstl. Zoologie, Wien 1869	-	5
18.	Preßler M. A.: Forstl. Hülfsh. z. Erleichterung u. Vervollkommenung forstwirthsch. Anzucht. Leipzig u. Berlin. 1869	2	20
19.	Preßler M. A.: Forstencyclopädie. Leipzig 1872	1	20
20.	Preßler M. A.: Baummessung. Leipzig 1871	-	24
21.	Ratzeburg H. C. D.: forstwissenschaftl. Schriftsteller-Lexikon. 2 Theile Berlin 1872	7	10
22.	Rentler Fr.: Kultur d. Eiche u. d. Weide. Jastranzw. Berlin 1867	-	24
23.	Schütz W.: Pflege d. Eiche. Berlin 1870	1	7 1/2
24.	Schwärzer et J. Langenbacher: Lehrb. d. forstl. Chemie. Wien 1868	-	2 50
25.	Pumpf C.: Anleitung z. Waldbau. 4 Aufl. Neuchâtel 1870	2	4

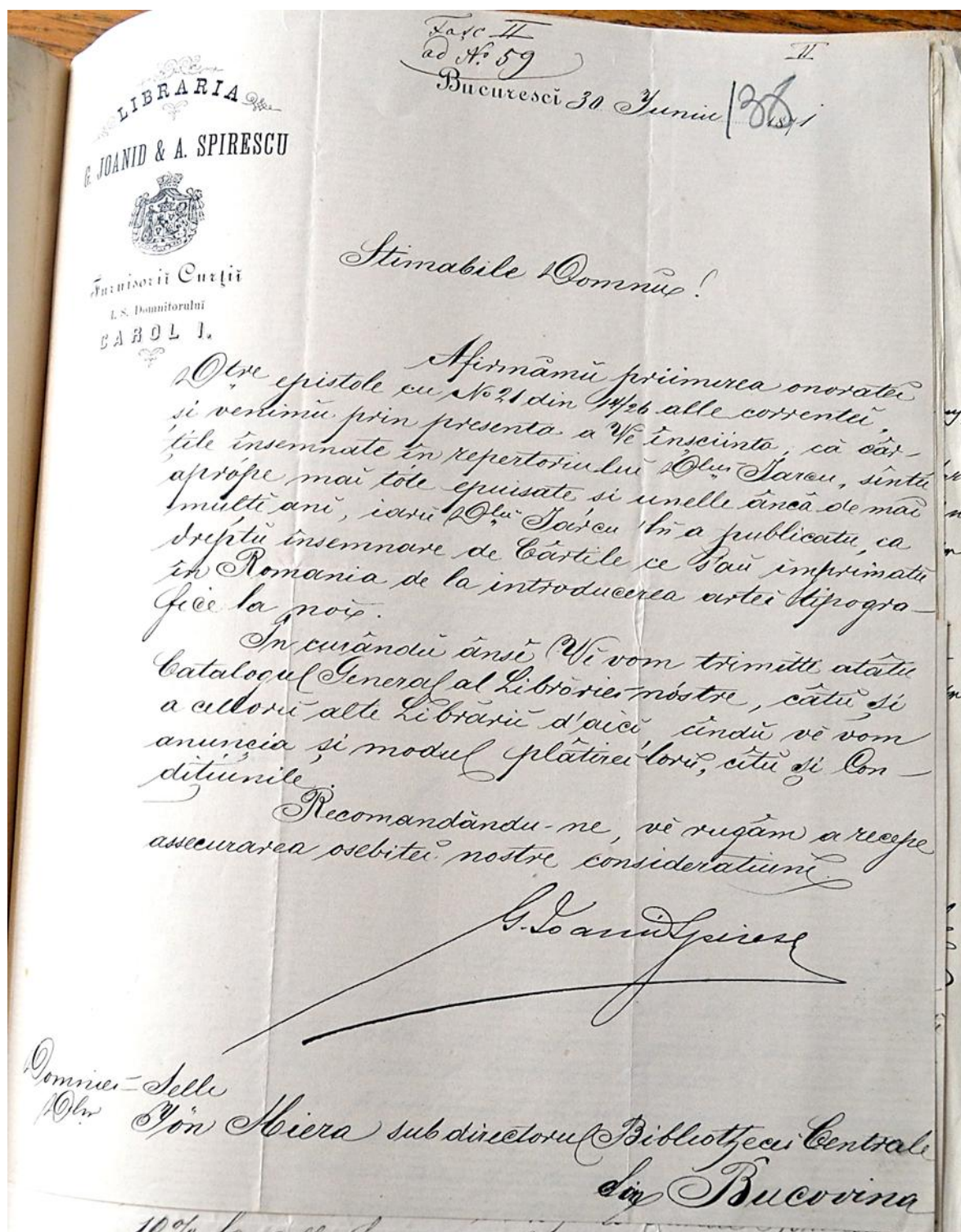
B) Aus der Landwirtschaft; Ein agriculturalia:

1.	Ackerhof A. D.: Nahrung d. Thiere u. Gewässer. Quedlinburg 1869	-	20
2.	Assmann Ed. D.: Naturg. u. Zucht d. Honigbiene. 2 Aufl. Leipzig 1868	1	-
3.	Babozing: Natur u. Landbau 2 Bde. Strassburg 1871	2	12

Anexa II Listele cărților propuse Comitetului Țării spre achiziție. Document semnat de Sbiera în luna octombrie a anului 1872. În: ASRC, F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 203 verso

4.	Daily D.: Kuchel, etc. 2. vorzügliche Hütnovaceen 2. Aufl. Berlin 1872	
5.	Boyer M. Kälber; Kirschen; Mastvorträge neuerer Bienenfreunde, etc. 4. Aufl. Stuttgart 1867	
6.	Boyer D.: Handb. d. gesamt. landw. Hauswirtschaft. Wien 1863-64	
7.	Crenzburg H.: Verh. d. Gang der Raupen etc. 2. Aufl. Weimar 1869	
8.	Dietrich J. D.: Milchwirthschaft etc. 2. Aufl. Berlin 1862. (2 Hft.)	
9.	Egler: 300 landwirthsch. Vorschriften. 2. Aufl. Stuttgart 1871	
10.	Fraas C.: Schule d. Landbaues. 2. Aufl. München 1857	
11.	Fraas C.: Natur d. Landwirthschaft. Prag 1869	
12.	Gebel C. G. D.: Landwirthsch. Zoologie. Glogau 1869	
13.	Gouven H. D.: Besichte über d. Schulen d. Agriculturn. Versuchsstation zu S. Dommodo. 2. Aufl. Halle	
14.	Gouven H. D.: Besichte über d. Schulen d. Agriculturn. Versuchsstation zu S. Dommodo. 2. Aufl. Halle	
15.	Heiden E. D.: Lehrb. d. Düngelehre 2. Aufl. Stuttgart 1866-68	
16.	Heiden E. D.: Lehrb. d. Düngelehre 2. Aufl. Stuttgart 1866-68	
17.	Heiden E. D.: Lehrb. d. Düngelehre 2. Aufl. Stuttgart 1866-68	
18.	Heiden E. D.: Lehrb. d. Düngelehre 2. Aufl. Stuttgart 1866-68	
19.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
20.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
21.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
22.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
23.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
24.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
25.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
26.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
27.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
28.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
29.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
30.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
31.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
32.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
33.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
34.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
35.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
36.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
37.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
38.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
39.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
40.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
41.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
42.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
43.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
44.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
45.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
46.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
47.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
48.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
49.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
50.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
51.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
52.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
53.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
54.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
55.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
56.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
57.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
58.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
59.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
60.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	
61.	Hörmann H. D.: Bienenwirthschaft. (Preischrift) Wien Aug 1872	

Anexa III G. Ioanid Spirescu către I. G. Sbiera. Scrisoare semnată la 30 iunie 1871. În: ASRC, F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 138.

Anexa VI G. Ioanid Spirescu către I. G. Sbiera. Scrisoare semnată la 20 septembrie 1871. În: ASRC, F. 216, inv. 3, d. 7, 1868-1873, f. 139.

